

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

27. ožujka 2014.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 47. – Pravo na učinkovito pravno sredstvo – Sudske pristojbe i kaucije za ulaganje žalbe u području socijalnog prava – Provedba prava Unije – Nepostojanje – Područje primjene prava Unije – Nenadležnost Suda“

U predmetu C-265/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je podnio Juzgado de lo Social nº 2 de Terrassa (Španjolska), odlukom od 3. svibnja 2013., koju je Sud zaprimio 15. svibnja 2013., u postupku

Emiliano Torralbo Marcos

protiv

Korota SA,

Fondo de Garantía Salarial,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta, predsjednica vijeća, K. Lenaerts (izvjestitelj), potpredsjednik Suda, J. L. da Cruz Vilaça, J.-C. Bonichot i A. Arabadžiev, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Jääskinen,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za španjolsku vladu, S. Centeno Huerta, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, I. Martínez del Peral i H. Krämer, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez njegovog mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka:španjolski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Torralba Marcosa, s jedne strane, i društva Korota SA (u daljnjem tekstu: Korota) i Fondo de Garantía Salarial (Jamstveni fond za plaće, u daljnjem tekstu: Fogasa), s druge strane, zbog plaćanja naknade Torralbu Marcosu nakon što mu je Korota, koja se nalazi u restrukturiranju u stečaju, dala otkaz.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Direktiva 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca (SL L 283, str. 36.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 128.) u članku 1. stavku 1. propisuje:

„Ova se Direktiva primjenjuje na potraživanja zaposlenika koja su nastala iz ugovora o radu ili radnih odnosa i koja postoje prema poslodavcima koji su insolventni u smislu članka 2. stavka 1.“

- 4 U skladu s člankom 2. stavkom 1. te direktive:

„Za potrebe ove Direktive smatra se da je poslodavac insolventan ako je podnesen zahtjev za otvaranjem kolektivnog postupka zbog insolventnosti poslodavca, kako je predviđeno zakonima i drugim propisima države članice, i uključuje djelomično ili potpuno oduzimanje imovine poslodavca te imenovanje likvidatora ili osobe koja obavlja slično zaduženje, te ako je tijelo koje je nadležno u skladu s navedenim odredbama:

(a) donijelo odluku o otvaranju postupka; ili

(b) utvrdilo da su poduzeće ili pogon definitivno zatvoreni te da raspoloživa imovina nije dovoljna kao jamstvo za otvaranje postupka.“

- 5 U skladu s člankom 3. stavkom 1. te direktive:

„Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da jamstvene ustanove jamče, ovisno o članku 4., isplatu nepodmirenih potraživanja zaposlenika koja su nastala iz ugovora o radu ili radnih odnosa, uključujući, gdje je to predviđeno nacionalnim zakonodavstvom, isplatu otpremnina nakon prestanka radnog odnosa.“

Španjolsko pravo

- 6 Članak 2. Zakona 1/1996 o besplatnoj pravnoj pomoći (Ley 1/1996 de asistencia jurídica gratuita) od 10. siječnja 1996. (BOE br. 11 od 12. siječnja 1996., str. 793., u daljnjem tekstu: Ley 1/1996), naslovljen „Osobno područje primjene“, predviđa:

„U skladu s ovim zakonom i u granicama ovog zakona te međunarodnih ugovora i konvencija koje je Kraljevina Španjolska sklopila u tom području, pravo na besplatnu pravnu pomoć imaju:

[...]

d) pred socijalnim sudovima, među ostalim, radnici i korisnici sustava socijalne sigurnosti, kako za obranu pred sudom tako i za poduzimanje mjera s ciljem osiguranja učinkovitosti prava predviđenih radnim pravom u okviru stečajnih postupaka.“

7 Članak 6. Leya 1/1996, naslovljen „Materijalni sadržaj prava“, propisuje kako slijedi:

„Pravo na besplatnu pravnu pomoć podrazumijeva sljedeće:

[...]

5. Oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i od obveze polaganja kaucije koja je uvjet za podnošenje tužbe.“

8 Zakon 10/2012 kojim se uređuju određene pristojbe u području izvršavanja sudske vlasti i pristojbe za Nacionalni institut za toksikologiju i pravosudnu medicinu (Ley 10/2012 por la que se regulan determinadas tasas en el ámbito de la Administración de Justicia y del Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses) od 20. studenoga 2012. (BOE br. 280 od 21. studenoga 2012., u daljnjem tekstu: Ley 10/2012) u članku 1., naslovljenom „Područje primjene pristojbe koja se odnosi na izvršavanje sudske vlasti od strane građanskih sudova u upravnim i socijalnim sporovima“, određuje:

„Pristojba koja se odnosi na izvršavanje sudske vlasti od strane građanskih sudova u upravnim i socijalnim stvarima državna je pristojba koja se na isti način može u potpunosti naplatiti svakome na nacionalnom državnom području pod pretpostavkama predviđenima ovim zakonom. [...]“

9 Članak 2. tog zakona, naslovljen „Slučajevi u kojima se može naplatiti pristojba“, glasi:

„Pristojba se može naplatiti u slučaju izvršavanja sudske vlasti koje se očituje kroz sljedeće postupovne radnje:

[...]

f) podnošenje žalbe *suplicación* ili žalbe u kasacijskom postupku pred socijalnim sudom.“

10 Članak 3. tog zakona, naslovljen „Osobe podložne plaćanju pristojbe“, u stavku 1. predviđa:

„Osobe podložne plaćanju pristojbe su one koje traže izvršavanje sudske vlasti, čime nastaje slučaj u kojem se može naplatiti pristojba.“

11 Članak 4. stavci 2. i 3. tog zakona, koji uređuje oslobođenje od pristojbe, glasi:

„2. U svakom su slučaju od plaćanja pristojbe oslobođene sljedeće osobe:

a) osobe kojima je priznato pravo na besplatnu pravnu pomoć i koje podnesu dokaz da ispunjavaju za to propisane uvjete.

[...]

3. Radnici, bilo zaposleni ili samozaposleni, pred socijalnim sudovima imaju pravo na oslobođenje od 60% iznosa pristojbe koja se plaća prilikom ulaganja žalbe *suplicación* i žalbe u kasacijskom postupku.“

12 Članak 5. stavak 3. Leya 10/2012, koji se odnosi na plaćanje pristojbe, propisuje:

„Pred socijalnim sudom pristojba dopijeva u trenutku ulaganja žalbe *suplicación* ili žalbe u kasacijskom postupku.“

13 Osnovica za pristojbu utvrđena je u članku 6. tog zakona. Njegov članak 7., koji se odnosi na određivanje iznosa pristojbe, u načelu ga utvrđuje u visini od 500 eura za ulaganje žalbe *suplicación* pred socijalnim sudom. Tom se iznosu dodaje iznos koji odgovara 0,1% osnovice za pristojbu, s gornjom granicom od 2000 eura ako je plaćanju pristojbe podložna fizička osoba. Članak 8. tog zakona uređuje „samoprocjenu“ i plaćanje pristojbe.

Glavni postupak i prethodna pitanja

14 Društvo Korota od 16. lipnja 2008. nalazi se u restrukturiranju u stečajju.

15 Dana 16. lipnja 2010. Juzgado de lo Mercantil n° 4 de Barcelona (Trgovački sud br. 4 u Barceloni) donio je presudu čija izreka glasi:

„Odobrava se stečajni plan koji je predložila Korota 9. travnja 2010., a koji su prihvatili vjerovnici; Korota treba izvješćivati o njegovom izvršenju pred ovim sudom svakih šest mjeseci. [...] Zaštitno upravljanje prestaje od dana presude. [...]“

16 Nagodba između Torralba Marcosa i Korote, koju je 25. lipnja 2012. potvrdilo tajništvo suda koji je uputio zahtjev (u daljnjem tekstu: nagodba), navodi:

„1. [Korota] potvrđuje razlog otkazivanja i samo u svrhu nagodbe priznaje neutemeljenost otkazivanja. Nudi iznos od 14.090 eura s naslova naknade štete, kojem se dodaje 992,66 eura jer otkazivanje nije najavljeno i 6563 eura s naslova neto iznosa traženih u ovom sporu.

2. [Torralbo Marcos] prihvaća ove iznose i stranke su suglasne da se ugovor o radu između njih raskida, s učinkom od 27. veljače 2012.

[...]“

17 Dana 3. listopada 2012. Torralbo Marcos pokrenuo je postupak pred sudom koji je postavio prethodna pitanja sa zahtjevom za izvršenje nagodbe jer Korota nije ispunila svoje obveze.

18 Rješenjem od 13. studenoga 2012. sud koji je uputio zahtjev naredio je prisilno izvršenje nagodbe protiv Korote. Istog je dana izvršenje ipak suspendirano jer je Korota korisnik stečajnog plana i jer prije tog plana nije postojala nikakva imovina koju bi se moglo zaplijeniti.

19 Torralbo Marcos istog je dana odlukom tajništva suda koji je uputio zahtjev obaviješten o činjenici da se može obratiti Juzgado de lo Mercantil koji je nadležan za ostvarivanje njegovih prava protiv Korote.

20 Torralbo Marcos uložio je žalbu (*recurso de reposición*) na to rješenje jer, s obzirom na to da je Juzgado de lo Mercantil n° 4 de Barcelona odobrio stečajni plan i naložio prestanak zaštitnog upravljanja, izvršenje treba provesti sukladno članku 239. Zakona o socijalnim sudovima (*Ley Reguladora de la Jurisdicción Social*).

21 Rješenjem od 3. siječnja 2013. sud koji je uputio zahtjev odbio je žalbu jer je gore navedeno rješenje od 13. studenoga 2012. ostalo na snazi budući da stečajni plan nije završen.

- 22 Torralbo Marcos najavio je svoju namjeru ulaganja žalbe (*recurso de suplicación*) protiv tog rješenja od 3. siječnja 2013. pred Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Visokim sudom Katalonije).
- 23 Budući da nije dostavio potvrdu porezne uprave o plaćanju pristojbe koju predviđa Ley 10/2012, Torralbo Marcos odlukom od 13. ožujka 2013. pozvan je da tu potvrdu podnese u roku od pet dana.
- 24 Dana 22. ožujka 2013. Torralbo Marcos uložio je žalbu (*recurso de reposición*) protiv te odluke ističući u biti da nije obvezan platiti tu pristojbu jer mu se, s jedne strane, kao radniku i korisniku sustava socijalne sigurnosti, sukladno članku 2. točki (d) Leya 1/1996, treba priznati pravo na besplatnu pravnu pomoć te, s druge strane, jer je Ley 10/2012 protivan članku 47. Povelje utoliko što predstavlja neproporcionalnu prepreku protivnu temeljnom pravu na učinkovitu pravnu zaštitu, zajamčenu potonjim člankom.
- 25 Sud koji je uputio zahtjev pita se o usklađenosti s člankom 47. Povelje nacionalnog propisa poput onoga iz glavnog postupka koji zaposleniku nameće obvezu plaćanja pristojbe kao uvjet za ulaganje žalbe u okviru postupka prisilnog izvršenja s ciljem dobivanja sudskog proglašenja insolventnosti poslodavca, čime za tog zaposlenika nastaje pravo pristupa nadležnoj jamstvenoj ustanovi, sukladno Direktivi 2008/94.
- 26 Pod tim okolnostima Juzgado de lo Social nº 2 de Terrassa (Socijalni sud br. 2 u Terrassi) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Jesu li članak 1., članak 2. točka (f), članak 3. stavak 1., članak 4. stavak 2. točka (a), članak 4. stavak 3., članak 5. stavak 3., članak 6., članak 7. kao i članak 8. stavci 1. i 2. [Ley 10/2012] protivni članku 47. [Povelje] utoliko što ne dopuštaju nacionalnom sudu, kao prvo, prilagodbu sudskih pristojbi i kaucija odnosno ocjenu razloga proporcionalnosti (što se tiče razloga koji opravdavaju njihovo nametanje od strane države i što se tiče iznosa tih pristojbi koji mogu predstavljati prepreku pristupu učinkovitoj sudskoj zaštiti) kako bi oslobodio podnositelja zahtjeva od plaćanja tih pristojbi; kao drugo, da uzme u obzir načelo djelotvornosti normi prava Unije i, kao treće, procjenu važnosti spora za stranke u okolnostima u kojima je plaćanje pristojbi uvjet ulaganja žalbe *suplicación*?
2. Jesu li članak 1., članak 2. točka (f), članak 3. stavak 1., članak 4. stavak 2. točka (a), članak 4. stavak 3., članak 5. stavak 3., članak 6., članak 7. kao i članak 8. stavci 1. i 2. [Ley 10/2012] protivni članku 47. [Povelje] utoliko što se primjenjuju na poseban postupak, kao što je postupak primjene socijalnog prava, područja u kojem se pravo Unije obično primjenjuje kao temeljni element gospodarskog razvoja i socijalne ravnoteže u [Europskoj uniji]?
3. Imajući u vidu prethodno navedena pitanja, može li neki sud, kao što je sud koji je uputio zahtjev, ne primijeniti propis poput dotičnoga, koji ne dopušta nacionalnom sudu, kao prvo, prilagodbu sudskih pristojbi i kaucija odnosno ocjenu razloga proporcionalnosti (što se tiče razloga koji opravdavaju njihovo nametanje od strane države i što se tiče iznosa tih pristojbi koji mogu predstavljati prepreku pristupu učinkovitoj sudskoj zaštiti) kako bi oslobodio podnositelja zahtjeva od plaćanja tih pristojbi; kao drugo, da uzme u obzir načelo djelotvornosti normi prava Unije i, kao treće, procjenu važnosti spora za stranke u okolnostima u kojima je plaćanje pristojbi uvjet ulaganja žalbe *suplicación*?“

Nadležnost Suda

- 27 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru prethodnog postupka na temelju članka 267. UFEU-a Sud može tumačiti pravo Unije samo u granicama dodijeljene nadležnosti (u tom smislu vidjeti presudu *McB.*, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, t. 51. kao i rješenja *Cholakova*, C-14/13, EU:C:2013:374, t. 21. i *SC Schuster & Co Ecologic*, C-371/13, EU:C:2013:748, t. 14.).

- 28 U tom pogledu valja podsjetiti da je područje primjene Povelje, u pogledu djelovanja država članica, definirano u njezinom članku 51. stavku 1., prema kojem su odredbe Povelje upućene državama članicama samo kada primjenjuju pravo Unije (presuda Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, t. 17.).
- 29 Članak 51. stavak 1. Povelje potvrđuje ustaljenu sudsku praksu Suda prema kojoj se temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih (vidjeti presudu Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, t. 19. i rješenje Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, C-258/13, EU:C:2013:810, t. 19.).
- 30 Kada pravna situacija ne ulazi u područje primjene prava Unije, Sud nije nadležan o njoj odlučivati te eventualno prizivane odredbe Povelje ne mogu same po sebi biti temelj takve nadležnosti (u tom smislu vidjeti presudu Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, t. 22.; rješenja Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, EU:C:2013:810, t. 20.; Dutka et Sajtos, C-614/12 i C-10/13, EU:C:2014:30, t. 15. kao i Weigl, C-332/13, EU:2014:31, t. 14.).
- 31 Stoga valja ispitati ulazi li pravna situacija koja je bila povod glavnom postupku u područje primjene prava Unije.
- 32 U okviru ovog zahtjeva za prethodnu odluku, nacionalni propis u glavnom postupku na općenit način uređuje određene pristojbe u području izvršavanja sudske vlasti. Njegov cilj nije provedba odredaba prava Unije. Također, pravo Unije ne sadrži posebna pravila u tom području niti može utjecati na taj nacionalni propis.
- 33 Osim toga, predmet glavnog postupka ne tiče se tumačenja ili primjene nekog pravnog pravila, osim onog koje se nalazi u Povelji (vidjeti, po analogiji, rješenje Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, EU:C:2013:810, t. 21.).
- 34 Nadalje, za razliku od predmeta koji je doveo do presude DEB (C-279/09, EU:C:2010:811), na koju se poziva sud koji je uputio zahtjev, a koji se odnosio na zahtjev za pravnu pomoć u okviru postupka o odgovornosti države pokrenutog na temelju prava Unije, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da se sudske pristojbe i kaucije o kojima je riječ u glavnom postupku odnose na ulaganje žalbe *suplicación* upravljene protiv gore navedenog rješenja od 3. siječnja 2013., kojim je sud koji je postavio prethodna pitanja odbio zahtjev za prisilnim izvršenjem nagodbe, a koji je podnio Torralbo Marcos na temelju nacionalnog prava, odnosno članka 239. Zakona o socijalnim sudovima.
- 35 Sud koji je uputio zahtjev uistinu navodi da je krajnji cilj pravnih koraka koje je poduzeo Torralbo Marcos dovesti do intervencije Fogase u slučaju insolventnosti Korote, sukladno članku 3. Direktive 2008/94.
- 36 Međutim, valja ustvrditi da u trenutačnom stadiju glavnog postupka dotična situacija ne ulazi u područje primjene te direktive kao ni općenito u područje primjene prava Unije
- 37 Naime, kao što je primijetila Europska komisija, iz članka 2. stavka 1. Direktive 2008/94 proizlazi da pitanje treba li u svrhe te direktive poslodavca smatrati insolventnim pripada primjeni nacionalnog prava kao i odluci ili utvrđenju nadležnog nacionalnog tijela.
- 38 No, iako je istina da je za Korotu, prema navodima sadržanima u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, u lipnju 2008. otpočeo postupak restrukturiranja u stečaju, ta odluka ipak ne sadrži nijedan konkretan element koji dopušta uzeti u obzir da je to poduzeće u ovom stadiju glavnog postupka u stanju insolventnosti sukladno relevantnim odredbama španjolskog prava.

- 39 Naprotiv, iz navoda suda koji je uputio zahtjev, prema kojem je cilj tužbe Torralba Marcosa, koja za predmet ima prisilno izvršenje, to da se sudski utvrdi insolventnost Korote, proizlazi da se to poduzeće u ovom stadiju ne smatra insolventnim prema španjolskom pravu.
- 40 Činjenica da Torralbo Marcos poduzetim koracima, prema navodima suda koji je uputio zahtjev, traži takvo utvrđenje insolventnosti s ciljem korištenja intervencije Fogase sukladno članku 3. Direktive 2008/94 nije dovoljna da bi se za situaciju iz glavnog postupka u ovom stadiju postupka smatralo da ulazi u područje primjene te direktive i posljedično prava Unije.
- 41 Treba još istaknuti da, prema navodima suda koji je uputio zahtjev, taj je sud u svojem gore navedenom rješenju od 3. siječnja 2013., koje je Torralbo Marcos pobijao žalbom *suplicación*, odbio udovoljiti zahtjevu potonjeg za prisilno izvršenje nagodbe jer to prisilno izvršenje u biti ovisi o odluci nadležnog trgovačkog suda pred kojim je Torralbo Marcos pozvan istaknuti svoje zahtjeve.
- 42 Tim se rješenjem ne odlučuje o pitanju insolventnosti Korote ni o eventualnom pravu zainteresiranog da od nadležne jamstvene institucije traži plaćanje neplaćenog socijalnog duga poduzeća, sukladno Direktivi 2008/94, u slučaju da se Korotu proglasi insolventnom sukladno relevantnim nacionalnim odredbama.
- 43 Iz svih razmatranja proizlazi da pravna situacija koja je dovela do glavnog postupka ne ulazi u područje primjene prava Unije. Stoga Sud nije nadležan odgovoriti na pitanja koja mu je postavio Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa.

Troškovi

- 44 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Sud Europske unije nije nadležan odgovoriti na prethodna pitanja koja mu je postavio Juzgado de lo Social n° 2 de Terrassa (Španjolska).

Potpisi